

Andere boeken van Gerard van Gemert bij Clavis

Over voetbal

De serie 'De Voetbalgoden' (9+)

De serie 'Kief de goaltjesdief' (7+)

Over hockey

De serie 'De Hockeyweeling' (12+)

De serie 'De stoere hockeybende' (7+)

Over voetbal én hockey

De serie 'De Voetbalhockeyers' (9+)

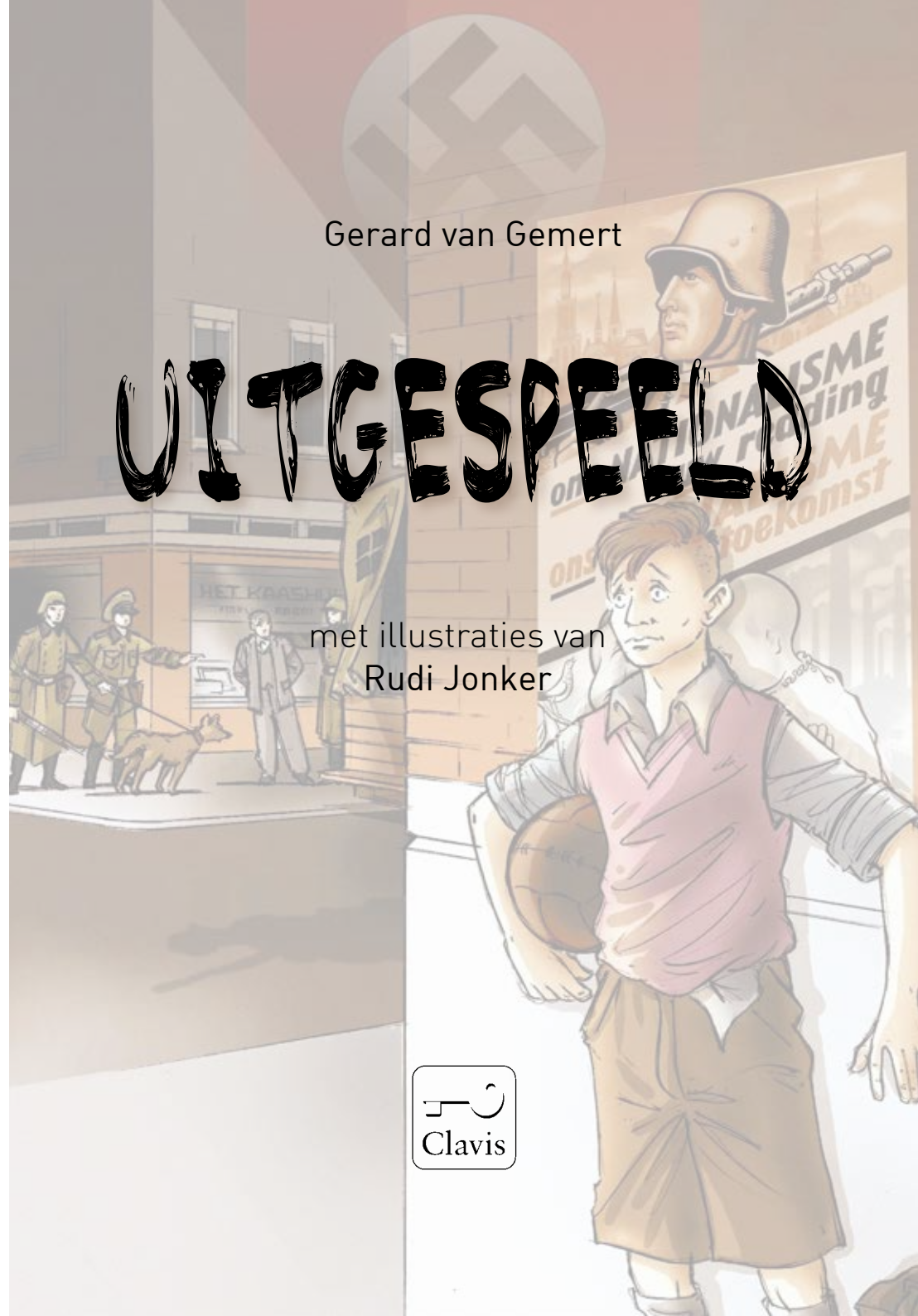
Verder zijn er nog de serie 'Allsports Academie' en het spannende boek *De wraak van Mysteria*, dat Gerard samen met kinderen schreef

Gerard van Gemert

UITGESPEELD

met illustraties van
Rudi Jonker

Clavis

Amsterdam, oktober 1940

‘Hé, wat doe jij nou hier?’ Levi was verbaasd dat hij Roald nu al tegenkwam. Hij was van zijn huis op het Krugerplein richting de Bredeweg gelopen om Roald op te halen. Maar halverwege, op de Transvaalkade, kwam hij zijn vriend al tegen.

‘Het is beter dat je niet meer bij me thuiskomt, Levi. Mijn vader draait helemaal door.’

Levi keek niet-begrijpend.

Roald haalde zijn schouders op. ‘Dat nsb-gedoe stijgt hem naar het hoofd. Hij wil niets meer met Joden te maken hebben. Ik mag eigenlijk ook niet meer met jou omgaan.’

‘Ik vond je vader altijd wel aardig.’ Levi’s blik bleef op onderzoekend staan. Hij vroeg zich af of Roald een grapje maakte. Maar de serieuze uitdrukking op het gezicht van zijn vriend zei eigenlijk genoeg. ‘Heb ik iets fout gedaan? We hebben nooit ruzie en je vader heeft me, geloof ik, altijd gemogen.’ Levi dacht aan het vriendelijk gezicht van Roalds vader. Nooit had hij gemerkt dat de man hem niet aardig vond.

Roald schudde zijn hoofd.

Gerard van Gemert
 Uitgespeeld
 © 2015 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Amsterdam – New York
 Illustraties: Rudi Jonker
 Omslagontwerp: Studio Clavis
 Trefw.: Tweede Wereldoorlog, Jodenvervolging, voetbal
 NUR 284
 ISBN 978 90 448 2322 6
 D/2015/4124/062
 Alle rechten voorbehouden

www.clavisbooks.com
www.gerardvangemert.nl

‘Misschien komt het omdat jij eh ...’ Levi zocht naar een ander excuus, ‘niet meer bij dezelfde club speelt als ik. En dat hij vindt dat we daarom maar niet meer met elkaar moeten voetballen?’ Levi zag de onzin van zijn opmerking in. Dat sloeg natuurlijk nergens op. En terwijl hij aan het praten was, zag hij al aan Roald dat dat het probleem niet was. ‘Het komt dus echt alleen omdat ik Jood ben, of niet?’ Hij sprak het zachtjes uit.

Roald knikte.

Levi zag dat hij het er moeilijk mee had. Bij hem brandden de tranen ook achter zijn ogen. ‘Dus we gaan niet meer samen naar het voetbalveld.’

‘Ben je nou helemaal mal?’ Roald reageerde alsof hij door een wesp werd gestoken. ‘Natuurlijk gaan we samen gewoon naar het voetbalveld. Ik laat je niet in de steek, hoor.’

Levi voelde een golf van blijdschap door zijn lijf stromen. ‘Echt?’

‘Echt!’ Roald sloeg Levi kameraadschappelijk op zijn schouder. Iets te hard, waardoor de Joodse jongen even zijn gezicht vertrok van de pijn, die maar kort duurde. ‘Je denkt toch niet dat ik niet meer met je omga omdat mijn vader dat zegt?’

Levi dacht aan zijn eigen vader. Hij zou nooit zo makkelijk een bevel van zijn vader aan de kant schuiven. En als hij dat wel zou doen en zijn vader zou erachter komen, dan had hij echt een probleem. ‘Mooi.’ Levi probeerde zijn rechterarm over de schouders van zijn vriend heen te slaan. Maar dat ging niet zomaar. Roald was een kop groter dan Levi.

Levi en Roald kenden elkaar van voetbalclub Wilhelmina Vooruit. Levi voetbalde daar nog steeds, maar omdat de club

veel Joodse leden had, moest Roald van zijn vader overstappen naar DJK, dat zijn velden op hetzelfde sportpark had. Hoewel ze nu niet meer bij dezelfde club speelden, brachten de jongens de weekends nog gewoon met elkaar door. Op zaterdag voetbalden ze samen op een van de velden op het sportpark. En als het op zondag zo uitkwam, keken ze naar elkaars wedstrijd.

‘Gooi die bal eens.’ Roald stapte bij Levi vandaan en hield zijn handen op om de bal te vangen.

‘Niet op de grond laten vallen, hè?’ Levi was zuinig op de leren bal die hij voor zijn verjaardag van zijn opa had gehad. Het bruine leer was nog bijna net zo mooi als toen hij de bal kreeg. Van opa had hij er een pot vet bij gekregen. En iedere zondagavond maakte Levi zijn bal schoon en vette hij hem in. Zelfs de veter die het leer bij elkaar hield, behandelde hij. De volgende dag zag de bal er dan weer als nieuw uit.

Roald wenkte. ‘Gooi nou maar. Mijn balbehandeling is net zo goed als die van Piet van Reenen.’

Levi schoot in de lach. ‘Zou je wel willen!’ Hij gooide de bal met een sierlijke boog naar Roald.

Die klemde de bal tegen zijn borst. Daarna liet hij hem op zijn voet vallen en probeerde te voorkomen dat hij op straat terecht kwam door hem van zijn ene naar zijn andere voet te tikken. ‘Zie je, net als Piet.’

‘Doe nou niet. Straks stuitert hij op straat.’ Levi wilde dat de bal alleen op gras gebruikt werd. Als ze ermee op straat zouden voetballen, zou hij te snel slijten.

Roald wist dat, pakte de bal weer vast en zette zijn hooghoudactie

een stukje verder voort op de graszoden langs de Ringvaart.

‘Al zenuwachtig voor morgen?’ Roald hield de bal behendig van de grond.

‘Zeker.’ Als Levi eraan dacht, kreeg hij kriebels in zijn buik.

Roald wipte de bal omhoog en hield hem in zijn handen. ‘Zou ik ook zijn.’

Levi moest met het hoogste juniorenelftal van Wilhelmina Vooruit meedoen. Hij was een van de jongsten van het elftal, maar toch al een van de besten. En morgen stond de wedstrijd tegen Blauw-Wit op het programma. Dat waren bijzondere wedstrijden, want de tegenstander van morgen was een van de beste clubs van Nederland. ‘Het zou toch mooi zijn als we van Blauw-Wit konden winnen?’

‘Dat zou echt bijzonder zijn.’ Roald was nog steeds bezig met hooghouden. Maar het praten verstoorde zijn concentratie, waardoor hij de controle over de bal kwijtraakte en deze bij hem vandaan rolde.

‘Toch niet zo goed als Piet,’ grinnikte Levi.

Roald mompelde iets onverstaanbaars en rende achter de bal aan om te voorkomen dat hij de straat op rolde.

Piet van Reenen was het idool van Roald en Levi. De aanvaller van Ajax, samen met Blauw-Wit en DWS een van de beste clubs van Amsterdam, scoorde veel en makkelijk. Hij had zelfs een keer zeven doelpunten in één wedstrijd gescoord. Levi droomde er ’s nachts van dat hij ook bij Ajax speelde. Bij Wilhelmina Vooruit werd weleens gezegd dat mensen van Blauw-Wit en Ajax bij wedstrijden van het juniorenelftal van Levi langs de kant stonden

om naar hem te kijken. Levi hoopte het, maar er was nog nooit iemand geweest die hem iets gevraagd had. Maar Piet van Reenen had eind vorig seizoen, tot groot verdriet van de jongens, een punt achter zijn carrière gezet.

Soms gingen de jongens, als ze zelf niet hoefden te voetballen, in stadion De Meer naar de wedstrijden van Ajax kijken. Niet dat ze er geld voor hadden, maar ze hadden zo hun trucjes om het stadion binnen te komen. En heel soms kreeg Levi’s vader, die een kaaswinkel had, kaartjes van een klant of leverancier. Zijn vader hield niet van voetballen en dus gaf hij de kaartjes aan Levi.

Roald rende achter de bal aan, maar toen hij er vlak bij was, werd de bal al opgepakt.

‘Is deze van jou?’ vroeg een jongen. Het klonk niet vriendelijk.

Levi herkende de jongen, die met een gemene grijns om zijn mond de bal met twee handen steeds een stukje in de lucht gooide en weer opving. Het was Kees, die bij Roald op de mulo zat. Zij waren een jaar ouder dan Levi, die in zijn laatste jaar op de Christiaan de Wetschool zat. Vorig jaar zaten Roald en Kees nog bij Levi op school. Volgend jaar zou hij ook naar de mulo gaan.

Achter Kees stonden twee vrienden. Kees’ vader was een belangrijke man bij de NSB-beweging in Amsterdam. Hij stak zijn haat tegen Joden niet onder stoelen of banken. Levi wist dat kinderen in de buurt hem ontlieden, omdat hij bekendstond als een gemene knul. Kees, en in zijn kielzog zijn vrienden, deden vaak aan het Joodje pesten, zoals ze dat bij Levi op school noemden. Toen de Joodse onderwijzers van de ene op de andere dag geen les meer mochten geven, was er eigenlijk niemand meer die ertegen

optrad. Gelukkig had Levi er niet zo heel veel last van. Ook omdat zijn voetbaltalent en de geruchten over Blauw-Wit en Ajax hem een bepaald aanzien gaven.

‘Ik vroeg je wat.’ Kees deed een stap in de richting van Roald.

Roald keek op de jongen neer, die de bal nu met beide handen vasthield. ‘Maakt het wat uit?’

Kees hield zijn hoofd een beetje scheef. ‘Je kunt me toch gewoon antwoord geven, Jodenvriendje.’

Levi zag dat Roald slikte en zijn kaken op elkaar klemde.

‘Dat jouw vader toestaat dat jij nog altijd met die vuile Jood omgaat.’ Een van de twee vrienden van Kees grinnikte. ‘Of weet hij misschien niet dat jullie met elkaar voetballen?’

Roald bleef zwijgen. Maar zijn snelle ademhaling en zijn verkrampte gezicht verrieden dat hij zich niet op zijn gemak voelde.

Kees draaide zich om. ‘Geef je zakmes eens, Jaap.’

Een van de jongens greep in de zak van zijn jas en gooide een opgevouwen zakmes naar Kees. Die legde de bal op de grond en zette zijn voet erop om zo zijn handen vrij te maken om het zakmes uit te kunnen vouwen. Hij bukte zich om de bal weer op te pakken. De bal lag nu in zijn linkerhand en met zijn rechterhand zette hij de punt van het zakmes op het leer. ‘Is die bal van jou?’ Kees sprak de woorden langzaam en een voor een uit.

‘Ja.’ Roald stak meteen zijn hand uit. ‘Dus geef hem maar weer terug.’

Kees duwde de punt van het mes iets harder in het leer. ‘Mag jij liegen?’

Levi zag dat Kees steeds meer kracht zette. En wat hem het

meest verontrustte, was de venijnige blik in de ogen van Kees. ‘Hij is van mij,’ zei Levi.

Kees ontspande en keek Roald glimlachend aan. ‘Zie je nou, Jodenvriendje? Je moet niet liegen tegen mij.’ Hij trok zijn hand waar hij het mes mee vasthield terug.

Levi haalde opgelucht adem. Hij zag zijn bal al in stukjes op de grond liggen. ‘Mag ik hem terug?’ Levi hield zijn handen op om de bal te kunnen vangen.

‘Wat denk je zelf, Joodje?’ Kees draaide zijn hoofd om en keek triomfantelijk naar zijn twee vrienden. ‘Dat ik jou deze bal terug ga geven?’ Het geluid van een vernederende schaterlach zweefde over het water van de Ringvaart. Meteen daarna hief hij zijn arm om het mes daarna met veel kracht in de bal te stoten.

Maar zover kwam het niet. Roald stapte met zijn linkerbeen naar voren en haalde met zijn rechtervuist uit. Hij raakte Kees vol op zijn neus.

Levi dacht zelfs dat hij iets hoorde kraken, vlak voor het gelach overging in een luide kreet van pijn, gevolgd door een gekrijs dat door merg en been ging.

Kees liet de bal en het mes vallen en greep met twee handen naar zijn gezicht. Niet lang daarna zaten zijn handen onder het bloed, dat met straaltjes uit zijn neus liep.

‘Snel.’ Roald pakte de bal en rende, zonder om te kijken, langs de Ringvaart in de richting van de Linnaeusstraat. Hij sloeg rechtsaf de Middenweg op en na nog eens honderd meter gerend te hebben, bleef hij staan.

Levi kon hem eerst niet bijhouden, maar hij had een betere

conditie dan Roald en haalde hem op de hoek van de Transvaalkade en de Linnaeusstraat in. Het laatste stuk renden ze naast elkaar.

‘Waarom deed je dat?’ Levi stond voorovergebogen en leunde met zijn handen op zijn knieën.

Roald kon even geen antwoord geven. Hij was zo buiten adem, dat hij tegen een muurtje geleund stond om bij te komen. Het duurde even voor hij in staat was om iets te zeggen. ‘Wat?’

‘Die klap,’ verduidelijkte Levi.

‘Ook dank je wel,’ reageerde Roald. ‘Ik heb je bal gered.’

Levi kneep zijn lippen samen. ‘Dat weet ik. Dat is hartstikke mooi.’ Hij haalde een keer diep adem. ‘Maar wat gebeurt er als je straks thuiskomt?’

Roald haalde zijn schouders op. ‘Dat zien we dan wel weer,’ mompelde hij. Zijn poging om onbezorgd over te komen mislukte.